

ščen, ki ima volilno pravico, in noben nasprotnik ne vpisan, ki volilne pravice nima. — Te volilne imenike, ki morajo biti na podlagi zadnjih občinskih volitev po abecednem redu sestavljeni po mestih, trgih in kmečkih občinah, vredujejo župani. En tak volilen imenik mora župan v svoji občinski pisarnici ali hiši celih osem dni razgrniti, da ga vsakdo lahko pregleda, in ob enem mora javno v občini oklicati, da more vsakdo volilen imenik pregledati in v osmih dneh, ki se štejejo od dne razglašanja, svoje ugovore naznati. Enakošen spis volilnega imenika pa mora župan izročiti c. kr. okrajnemu glavarstvu, ki ima razsojevati o ugovorih zoper volilne imenike. Ugovore, da je kdo vpisan, ki nima volilne pravice, ali kdo izpuščen, ki pa ima volilno pravico, sme delati vsak volilec dotične občine, in jih izroči županu, ki jih mora v treh dneh odposlati okrajnemu glavarstvu ali tisti politični gosposki, kateri je deželni predsednik izročil razsodbo o takih ugovorih. Ako kdo z razsodbo okrajnega glavarja ni zadovoljen, se sme v treh dneh pritožiti ali vložiti rekurs pri deželnem predsedniku, čegar razsodba je vselej konečno veljavna. — Na poznejše ugovore se okrajni glavar ne sme več ozirati in mora volilni imenik 24 ur pred volitvijo uradno in konečno uravnan biti in se potem ne sme več spreminjati.

Volilni imenik velikih posestnikov dela deželni predsednik, ki sprejema in razsojuje tudi vse pritožbe in ugovore.

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu starega skušenega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

Iskren zagovornik.

(Dalje.)

Za drž. pravdnikom se oglasi zagovornik zatoženčev, dr. Grabar. Najprvo se spusti v hvalo instituta porotnikov in pravi, da si v posebno srečo šteje, da more danes govoriti pred tako inteligentnimi možaki, kakoršne pred sabo vidi. To — pravi — mu stori današnja že samo na sebi lahko nalogo še lajšo, ker zagovarjati ima človeka, ki se mu zdi tako nedolžen, kakor vsak izmed porotnikov. Potem se spusti v kritiko dokazov.

„Prva in najtežja priča zoper mojega klienta — pravi — je služabnik Burgar. Če bi ga ta ne dolžil napada, bi današnje obravnave celó ne bilo. Ali kaj pové on? Da ga je Frank po stopnicah pahnil, drugzega nič. Da bi mu bil vzel tudi denar, tega trditi se staremu možu vendar ustavlja vest. Tega toraj moj klient tudi tožen ne more biti. Je pa trditév Burgarjeva verjetna? Premislite, gospoda! O belem dnevu, v sredi mesta, v veži, skož katero hodi vsako minuto, vsako sekundo po več ljudi, na dan po več sto, ki tedaj ne more biti nikdar prav prazna, bi ne bil napada nihče videl! Je li to verjetno? Na takem očitnem kraju se lotiti človeka je uže kacega Rinaldo-Rinaldinija predrznosti treba. Ali je pa moj klient — le pogledjte ga! — res podoben tacemu nadtolovaju? Jaz in vsak izmed Vas bo rekel, da ne. Kako li, da ga tedaj Burgar dolži? Burgar veljá sicer za poštenega moža, gospodar njegov mu daje najboljše spričevalo. Dobro! Al, gospoda, človek je slabotna stvar, česar 40, 50 let ne stori, storiti utegne v 51. letu, če ga skušnjava premaga. V skušnjavi pa je Burgar bil. Mislite si očeta, ki hoče omožiti svojo hčer. Par tisučakov dôte se o taki priliki prav dobro prileže.“

Predsednik tu opomni, da ne more dopustiti sumničenja tako poštenega človeka, kakor je Burgar po vsem, kar je do zdaj znano o njem.

Dr. Grabar odgovori, da noče nikogar natolcevati, ampak le omajati verjetnost Burgarjeve izpovedi. Na to gre še dalje in reče, da je dosedanja poštenost Burgarjeva utegnila biti le hlinenje in da je morda čakal le prilike, da si pridobivši polno zaupanje gospodarja o ugodni priliki si prisvoji večí znesek. Vsaj njemu — zagovorniku — ne bo nihče vzel prepričanja, da je stari Burgar skrnil denar, potem pa se sam nalašč poškoval, da bi odvrnil krivdo od sebe.

Pri teh besedah vstane Burgar in zaupije: „Gospod doktor, kdor si kaj tacega upa izreči — —“

„Tiho, tiho“ — ga pomiri predsednik — „saj boste pozneje imeli še priliko pritožiti se zoper to. Vam pa, gospod zagovornik“ — se obrne proti dr. Grabarju — „prepovem vsake napade na priče in če boste govorili v tej obliki naprej, vam bom odtegnil besedo.“

„Zagovorniku mora biti dana popolna svoboda govorjenja“ — opomni zagovornik, in jaz zapazim, da mu večina porotnikov prikima. Po tem ometava še druge dokaze in izreče po nekako posebno govorniško zasukanem stavku svoje prepričanje, da Franka nikakor ne bodo obsodili.

In res! Dve tretjini porotnikov je izreklo, da Franka ni kriv napada in ropa in sodnija ga je morala spoznati za nekrivega.

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Delovanje za nove volitve poslancev v državni zbor stoji zdaj v prvi vrsti političnega delovanja, — vse drugo je začasno manjše pomembje. Koseskega poziv Slovincem:

Gani se! komur je mar zahvala prihodnjega časa,

Gani se! kogar je sram zasmehovanja rodú!

to je paróla zdaj rodoljubom po vseh okrajnah slovenskih. Juter imajo slovenski deželni poslanci štajarski in nekateri drugi odličniši narodnjaki shod v Mariboru, da se posvetujejo o volilnem postopanju; — na Goriškem je uže začelo v ta cilj delovati politiško društvo „Sloga“, — koroški Slovenci so menda tudi uže določili (vsaj enajsta ura bije!) v Celovci ali na kakem drugem primernem kraju, da se sestavi volilni odbor, — da je na Tržaškem vzela marljiva „Edinost“ volilno akcijo v svoje roke, ni dvomiti. Za Kranjsko se je osnoval narodni centralni volilni odbor v Ljubljani, kar naznanja razglas na drugem mestu, in po deželi snujejo se po njegovem pozivu pododbori, ki bodo združeni delovali za srečni izid toliko važnih volitev. Glavni razložek med prejšnjimi in sedanjimi volitvami, kakor se nam — to zagotavlja tudi dopis iz Prage) — poroča iz Dunaja iz zanesljivega vira, je ta, da je cesarskim uradnikom došel od ministra grofa Taaffe-a ukaz stroge neutralitete, to je, da jim je ostro prepovedano agitirati za tako imenovano „ustavoverno (nemčursko) stranko“, in če se kak tak prestopek onega ukaza tú in tam zapazi, naj se pritožba vloží c. kr. deželnemu predsedstvu z nadrobnim, se ve da popolno utemeljenim in resničnim popisom tega, kaj se je zgodilo; če bi pa kdo tako pritožbo raji izročil centralnemu narodnemu odboru, da jo on izroči na omenjeno više mesto, naj jo pošlje odboru. — O pripravah za volitve v državni zbor se nam potrebno zdi opomniti sledeče: 1) če sta v občini dva voleča razreda, volita prvi dve tretjini volilcev (davkoplačevalcev). Med te dve tretjini se pa ne poštevajo tisti, ki imajo osobno volilno pravico,

kakor duhovni v dušnem pastirstvu, ces. uradniki, učitelji itd., in ki so pod črko *a* do *f* v §. 1. občinskega volilnega reda navedeni, ampak ti se po postavi vpišejo v volilni imenik še le po tem, ko sta uni dve tretjini že dopolnjeni. — V občinah s tremi volečimi razredi volita pa 1. in 2. razred brez ozira na davek, koliko da ga kdo plača, v 3. razredu pa smejo le tisti voliti, kateri 10 gold. ali še več cesarskega rednega davka s tretjinsko doklado vred plačujejo.

Reklamacije pri sestavi volilnih zapisnikov v občinah naj bodo našim prijateljem posebno priporočene, in tu je treba posebno brzega dela brez odlašanja. Mi tu naglašamo, da velja pri sestavi zakonitega in pravilnega zapisnika ali imenika volilcev princip dveh tretjin volilcev, a ne dveh tretjin davkov, kakor so zadojč nekateri župani in okrajni glavarji bili naredili. V tem smislu naj gotovo naši narodni prijatelji volilni zapisnik povsod pregledajo in reklamirajo, pa če se jim ne ustreže, hitro rekurirajo do deželnega predsednika, pa ob enem tudi nam poročajo, da bomo poskrbeli, če treba, še višo pritožbo. — Pri reklamacijah zoper volilne zapise v mestih in trgih pak prosimo, da naši narodni prijatelji povsod reklamirajo tudi vštevanje tretjinske doklade k direktnim davkom. Tudi to je zakonito in pravo stališče. Dozdaj v nekaterih krajih okrajni glavarji onih doklad niso šteli k direktnim davkom, drugi pa; zdaj jo bodo to morali povsod, kakor smo iz zanezljivega vira slišali; ko bi je kje ne všteli, brzo reklamirajte! Pazite, narodni možje, varujte svoje pravice! Če ob pravem času, t. j. precej in brž povsod gledate na reklamacije, dobomo po mestih in trgih mnogo več narodnih volilcev in zmaga je potem gotova, tembolj ker, kakor smo gori rekli, uradniki pritiskati ne bodo smeli.

— Kakošne čenče plavajo po mlakah nemčurskih časnikov o naših kandidatih, smo uže zadnji pot omenili; danes nam je treba omeniti, da celó uradna „Laibacher Zeitung“ iz „Triester Zeitung“ ste uni teden ponatisnile pod naslovom: „Slovenische Kandidaten für den Reichsrath“ izmišljeno in ugibano sestavo imen bodočih državnih slovenskih kandidatov. Na to rečemo: Slovenska narodna stranka kandidatov še ni postavila, da, niti razgovora še o njih pri nas ni bilo, ker prej je treba druge reči še dognati. Uradni list kranjski torej, ki izhaja „brez štemplja“, ki se redi in pase tudi iz slovenskih rubeženskih krajcarjev in ki dozdaj ni nikdar imel toliko objektivnosti do nas Slovencev, da bi bil naše oficijelno in javno postavljene slovenske kandidate po imenih priobčil, ta nemški list ljubljanski naj tudi zdaj molči, in naj ne ponatiskuje pustolovskih novinarskih kombinacij. To vsaj zahteva „der Anstand eines Amtsblattes“.

— Tudi ustavoverci so imeli uže svoj shod o volilnih zadevah. „Slov. Nar.“ poroča o njem tako le: „Kranjski nemškutarji so imeli predsinočnem v ljubljanski kazini svoj zbor konstitucionalnega društva, da bi govorili o prihodnjih državnih volitvah. Sila malo jih je bilo prišlo, ker pravi meščanje se ne brigajo za njih prisiljeni posel, c. kr. uradniki pa so baje uže tudi slišali, da ministerstvo Taaffe ne bode nikakor trpelo, da bi uradniki agitirali enostransko. Vendar je bil jeden, pl. Kaltenegger, tudi ta večer gotov v kazini, in še celó zopet na čelu vse nemške agitacije, ker se je Dežmanu za nekov njegov govor o svojem „delovanji“ zahvalil in upanje izrazil, da bode nemčursko ustavoverstvo še dalje našo deželo zastopalo. Razen Kalteneggerja je nekaj rekel samo še g. dr. Schaffer, a dr. Schrey je predsedoval. Druzih ni bilo dosti več. O Dežmanovem govoru izpregovorimo obširneje,

kadar ga njegov „Tagblatt“ prinese celega. Iz tega kar uradna „Laib. Ztg.“ prinaša, posnemljemo uže, da ima Dežman gledé svojega dolenskega poslanstva slabo vest.

— Današnja „Laib. Zeitung“ uže naznanja imenik velikih posestnikov, ki imajo volilno pravico. 111 jih je po tej vladni sestavi. Čas reklamacij je 14 dni po oklicu od 28. dne t. m. Imenik, ki se pa utegne še kaj predrugačiti, nam kaže, da v njem Apfalternova stranka ni tako silna, da ne bi konservativnim veliko-posestnikom mogoče bilo, zmagati pri volitvah, ako se energično lotijo svoje naloge.

— (Iz seje deželnega odbora 21. maja.) V deželni šolski svet je deželni odbor izvolil deželnega odbornika g. Deschmana. Dalje je deželni odbor pritrdil, da se Anton Pavčič v učiteljski službi na ljudski šoli v Šent-Janžu definitivno potrdi, in da se pomočnemu učitelju Jožefu Ramrotu na ljudski šoli v Postojni daje 360 gold. remuneracije na leto.

— V glavni skupščini „Matice hrvatske“ 22. dne t. m. je bil dr. Jan. Bleiweis na predlog predsednika pl. Kukuljeviča imenovan za častnega uda Matice hrvatske.

— (Kranjska notarijatska zbornica) je v svojem zadnjem občnem zboru si zopet izvolila za predsednika gosp. dr. Jerneja Zupanca, za podpredsednika gosp. Vil. Ribiča, — za ude zbornice pa notarje gospode: L. Svetca, dr. Rudeža, J. Arka, J. Trillerja in pa dr. Steinerja.

— (Obrtniško-pomočno društvo) je 18. dne t. m. imelo svoj občni zbor, katerega se je udeležilo nad 40 udov. Gosp. Jan. Horak, vodja društva, je v začetnem govoru razložil precej ugodni stan tega društva, katero uže mnogo let deluje na korist malim obrtnikom in se je zadnji čas imelo tudi boriti z davkovsko gospósko zarad plačila dohodninskega davka. Med drugim omenja gosp. Horak, da pomočno društvo plačuje kakor poprej po 5% od sto, memo tega, ko kranjska hranilnica ne daje več ko 4½ gold. obresti od sto. — Iz računskega sklepa za l. 1878. je razvidno, da je štelo društvo 358 udov, kateri so na svoje deleže vplačali 60.050 gold. 53 kr. Na 3166 menjic se je posodilo 476.875 gld. Reservni zaklad znaša 14.095 gld. 75 kr. — Načelnik revizijskega odseka gosp. Regali poroča, da je revizijski odsek račun pregledal in našel vse v redu, — gosp. Drašler pa se ob koncu zbora v imenu društva s toplo besedo zahvaljuje za veliki trud, s katerim se uže mnogo let gosp. Horak žrtvuje društvu.

— Kako skrbno je zopet zadnjo pot g. Seunig za našo kmetijsko družbo izbiral najlepša goveda muriškega plemena na Štajarskem, priča nam v časniku „Grazer Volksblatt“ dopis iz Šmarja v muriški dolini (Mürzthal), ki med drugim pravi, da je g. Seunigu obveljalo od gosp. Jožefa Strohmejerja, lastnika pivarne v Kapfenbergu, kupiti 1 leto in 8 mesecev starega, izvrstno lepega junca za 202 gold. Družba kmetijska je to lepo živinče na zadnji dražbi v Ljubljani prodala grajščaku v Tarični vasi (Rukenstein) na Notranjskem za 156 gold., kar je našim živinorejcem dokaz, kako po ceni dobivajo z državno subvencijo kupljena žlahna goveda.

— Zopet obžaluje mati Slovenija zgubo vrlega sina svojega čislana pisatelja gosp. Josipa Ogrinca, profesorja na gimnaziji v Vinkovcih. Umrl je 13. dne t. m., še le 26 let star.

— (Troje zdravih telet) je storila krava posestnika Kušlena v Loki šentjernejske fare na Dolenskem. Telički, čeravno nekoliko drobni, so zdravi in veseli. To je zeló redka prikazen.

— (V Postojno.) Kakor vsako leto, vozi se tudi letos posebni vlak ob binkoštnih praznikih v Postojno,

kjer bode slavna tamošnja jama razsvitljena z 20.000 plameni. Vožnja je na polovico znižana.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — 24. dne t. m. je vladna „Wien. Ztg.“ proglasila cesarski patent, s katerim se zbornica poslancev državnega zbora razpušča in se imajo nemudoma pripraviti in izvršiti nove volitve. Vsled tega ukaza bodo volitve se pričele v nekaterih deželah uže 24. dne t. m. in vse končane 8. julija. „Odkritosrčno govoriti — pišejo „Polit. Fragm.“ — nismo take naglice pričakovali od ministra Taaffe-a, vsaj nismo mislili, da se bodo volitve vršile v času, ko ima ljudstvo na deželi z žetvijo in košnjo dela na kupe. Kmetje uže tako niso preveč vneti za volitve; če pa so zdelom na polji preobloženi, se je še večje malomarnosti bati. Mi ne vidimo nikakoršnega pravega vzroka za tako naglico. Če novi minister notranjih oprav uže komaj čaka, skušati svojo vladno moč in videti novi obraz zbornice poslancev, bojimo se, da ne bi se hudo zmotil, ako ima res še resno voljo, večino v zbornici vzeti pseudo-liberalizmu, ki je dozdej tam gospodoval, in pa pripomoči, da večino doseže državnoppravna stranka.“

— Presvitli naš cesar je kupil od hčere Vuka Karadžiča 400 iztisov Vukovega ljudskega izdanja starega in novega zakona in ga daroval bosenskim ljudskim šolam. Polovica pa s cirilico.

— Zanimiva novica o magjarski vladi je došla nam iz Frankfurta. Ondi namreč opazujejo uže nekoliko časa, da se nenavadno zelo iščejo akcije avstro-ogerske narodne banke. Pa kdo je kupec teh akcij? Nihče drug, ko ogerska vlada sama! Magjarska vlada, pravijo, je prepričana, da to zahtevajo interesi magjarski zato, da ostane njej odločen vpliv ne samo na ravnateljstvo banke, temuč tudi v zboru delničarjev. Pravijo, da to novo sredstvo za veljavo magjarsko se je novi finančni minister Szapary naučil od praktičnih Angležev, ki so ob svojem času pokupili veliko število akcij suezkega prokopa. — „Obzor“, ki

to poročilo prinaša, pravi, da bi se utegnila rabiti tudi prislovica: „quod licet Jovi, non licet bovi.“

— Bolgarski knez, princ Battenberg, je došel 23. dne t. m. na Dunaj, kjer ga je naselbina ondi bivajočih Bolgarov po deputaciji na kolodvoru z navdušenim govorom pozdravila. Ker knez ni zmožen bolgarskega (slovenskega) jezika, je bil nagovor in odgovor — nemški. Drugi dan ga je sprejel cesar. Z Dunaja je potoval knez v Berlin.

Česko. Iz Prage. — Časnik „Čeh“ iz gotovega vira poroča, da je pražka vlada po nalogu ministerstva notranjih uprav razposlala tajno okrožnico vsem okrajnim glavarstvom na Českem z ozirom na to, kako se imajo uradniki obnašati o prihodnjih volitvah za državni zbor. Ta okrožnica veleva političkim uradom neutralnost, to je, da ne delajo nikakega pritiska na volilce pri volitvah. Iz istega vira javlja se „Čehu“, da pri prihodnjih volitvah za državni zbor ne bodo v českih volilnih okrajih po službenem nalogu kandidirali tako imenovani „ustavoverni“ kandidatje, in da je na voljo stavljeno vsem cesarskim uradnikom in drugim odvisnim osobam, kakor učiteljem, da smejo slobodno glasovati kakor jim drago (tedaj tudi v ustavovernem smislu?).

Iz Trsta. — Dr. Bazzoni je za župana potrjen, čeravno so oficiozni časniki, ko je izvoljen bil, trdili, da vlada ne bode Nj. veličanstvu nasvetovala potrjenja, ker je Bazzoni še odločnejši progresista od dr. Angeli-a. Kmalu pa smo iz Dunaja slišali, da ministra Stremayer in Pretis se ne protivita potrjenju, češ, Bazzoni ni tako „kompromitiran“ kot Angeli. Namestnik Pino je šel na Dunaj in vladi priporočal, da je bolje potrditi Bazzoni-a, kakor nastaviti cesarskega komisarja, kajti to bilo bi podobno izjemnemu stanju, ki bi položaj v Trstu še nevarniši naredil.

Bosna. Iz Sarajeva. — V tukajšnji vladni tiskarni se nahaja osobje vsakovrstnih narodov in vér: 3 Čehi, 1 Kranjec, 3 Doljno-avstrijanci (vsi ti katoliki), iz Rumelije 1 (turk), iz pašalika Sarajevskega 14 (turkov 9, katolikov 4, Grk 1), iz pašalika Novopozarskega 1. Zraven teh so tu 1 Rus, 1 Prus in 1 Dalmatinec.

Rojaki!

Volitve poslancev za državni zbor dunajski so napovedane! Kmetske naše občine volijo 24. junija, mesta in trgi 30. junija, ljubljanska kupčijska zbornica 1. julija in velikoposestvo 3. julija.

Komaj mesec dni in treba bode našim možem, ki imajo volilno pravico, stopiti na volišče.

Odveč bilo bi obširno razkladati, kako neizmerno važne so ravno te volitve, po katerih gre pred vsem za to, da se prihodnjemu državnemu zboru predrugači ona večina, ki je zadnjih 6 let gospodovala na Dunaji.

Zdaj, rodoljubi! gre prav za to, da ne še iz spomina nam izbrisane preblage besede cesarjeve postanejo resnica: „Tako, kakor dozdej, ne more več dalje biti“, in: „Mir mora biti med narodi mojimi!“

Da se izpolnejo te besede Njegovega Veličanstva, bodo vsi lojalni državljani avstrijski zastavili vso svojo moč v to, da naša, to je državnoppravna stranka, zmaga v prihodnjih volitvah in si tako nakloni priliko, razodeti prihodnjemu državnemu zboru, da tudi Slovenci hočemo ustavo in da še prav iskreno hrepenimo po ustavi, ali po ustavi taki, ki je pravična vsem narodom habsburške monarhije — in da tudi mi Slovenci se poganjamo za svobodo, a za svobodo pravo in ne za óni laži-

liberalizem, ki dandanes svobodo in napredek pred vsem drugim v tem išče, da zatira verske in národne svetinje naroda slovenskega!

Da pa se kakor drugej, vsestransko vredi tudi pri nas na Kranjskem volitvena akcija, osnoval se je v Ljubljani centralni narodni volilni odbor, obstoječ iz mož, katerim je narod naš že zaupanje izkazal s tem, da jih je volil v deželni zbor kranjski ali za odbornike v mestni odbor ljubljanski, in še nekaterih družih spoštovanih rodoljubov. Tako sestavljeni centralni odbor si je za svojega načelnika izvolil dr. Jan. Bleiweisa.

Prva skrb centralnemu odboru je, da se po deželi osnujejo volilni pododbori, ki v vsem, kar se volitev tiče, imajo biti desna roka glavnemu odboru. Za to on ravnokar razpošilja rodoljubom po deželi dotične pozive.

Kar bode še družega v dosego srečnih volitev treba, naznanjali Vam bodo, dragi rojaki, poznejši oklici odborovi in pa naši narodni časniki.

In tako, rodoljubi, iskreno in z združeno močjo na delo, da zmaga dobra naša in pravična stvar!

V Ljubljani 26. maja 1879.

Za národni centralni volilni odbor:

Dr. Jan. Bleiweis,
odbora predsednik.